

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 20

85. ARGANG
27. OKTOBER

1973

SIDE 308

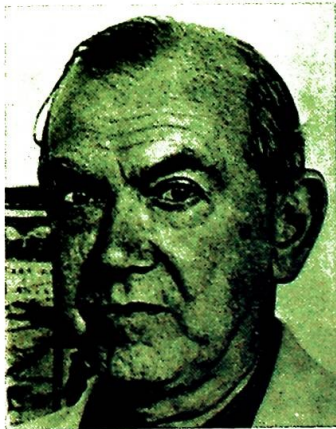
**EN MEGET
PRAKTISK
KVINNE**

SIDE 317

**UNG
NORDMANN
PRESTE-
VIET**

SIDE 312

**GREENE
I
STOR
STIL**

BEKREFTELSE

Bekreftelsen på meldingene fra Mozambique har kommet — og finnes i Vatikanet.

Rapporter som har kommet til Rom de siste ukene stadfester nemlig ryktene om at portugisiske tropper (for det meste farvede soldater i regjerings tjeneste) ifjor foretok blodige overfall på forsvarsløse landsbyer og sivilpersoner.

Rapportene bygger på undersøkelser som er foretatt av de kirkelige myndigheter i Mozambique. Etter at det forelå rykter om at et stort antall sivile, omkring 300, var drept, ble etterforskning innledet etter ordre fra biskop Ferreira da Silva av Tete. Det var i hans bispedømme landsbyen Wiriyamu lå.

Denne etterforskning som ble foretatt av to prester fastslår at det virkelig foregikk massakrer i Wiriyamu slik pater Adrian Hastings skrev i sin artikkel i London Times i juli.

Prestene kunne også melde at lignende overfall hadde funnet sted i Chawola.

Rapportene ble overlevert til bispekonferansen i Mozambique alt i januar, knapt en måned etter at de uhyggelige hendelser fant sted.

Såvidt det opplyses skal det være på det rene at den brutale nedslaktningen av de sivile i de to landsbyene fant sted etter at det var blitt skutt mot regjeringssoldatene av geriljastyrker fra Frigjøringsfronten Frelimo.

Paven mottok biskopen av Tete i Vatikanet i september, og man må gå ut fra at rapporten da ble drøftet. Bekreftelsen styrker ikke akkurat det fra før noe spente forhold mellom Vatikanet og det portugisiske regimet.

Det opplyses ellers i velinformerte kretser at en erklæring fra biskopene i Mozambique hvor de gir uttrykk for sin avsky mot voldshandlinger som krenker og knuser menneskers rettigheter og liv ble forsøkt sendt til portugisiske aviser fra Patriarken av Lissabons kontorer.

Det er på det rene at kopiene av denne erklæring aldri ble trykket, antagelig på grunn av den strenge sensuren.

A. R.

Church inquiry confirms Mozambique massacres

From a Special Correspondent

The massacres last year of villagers in Mozambique by Portuguese Army soldiers — mostly African — were quickly investigated and confirmed by the Church authorities, according to reports from Rome last week.

REDAKSJONELT

FREDSPRIS?

Det første som slår en når man møter forvirringen, vreden og spliden i forbindelse med årets utdeling av Fredsprisen er at den knapt lenger fortjener sitt navn. Dernest observerer man dette: Mange av oss har de tre siste år ivret for og ønsket at prisen skulle gis til erkebiskop Helder Camara. Men siden priskomiteén hele tiden har hatt en annen mening, bør vi tilføye: Den plutselige bølge av sympati som møter Camara i dag må ikke føre til at han trekkes inn i striden som en motkandidat. Han hører knapt hjemme på den ene eller den andre side i norsk politisk oppgjør eller i en kontroversiell debatt. Like sterkt som vi er overbevist om at Ca-

mara er en verdig representant for de virkelig fredsskapende krefter, like fullt vil denne redaksjon advare mot alle forsøk på å utnytte hans navn og posisjon i det politiske virvar som synes å ha oppstått her hjemme. Den lille erkebiskop taler om kjærlighet og forsoning og rettferdighet, men han preker aldri hat eller blåser ild i glødende motsetninger. Det må bare registreres. Vi beklager dypt at han ikke fikk prisen, mens den ennå minnet om en fredspris. Men vi håper samtidig at vi ikke får ham på Oslo-besøk før jul til noen mottagelse av en «motpris». En «Folkepris» må sendes, ikke hentes.

A. R.

Hyrdebrev om Det Hellige År

Kjære troende,

Siden Pinsedag i år befinner vår Kirke seg i første fase av hva den tradisjonelt kaller et «Hellig År» (eller jubelår), en gammel institusjon som atter en gang blir gjort aktuell. Selve året er først 1975, men Pave Paul har ønsket at den katolske verden allerede nu går inn i en grundig forberedelse av begivenheten, og det ikke minst på sinnets plan. Da meldingen om denne forberedelse utgikk fra Rom tidligere i år, gjorde jeg den kjent for dere, og lovet en nærmere redegjørelse. Det er i den anledning at jeg her henvender meg til vårt bispedømmes troende gjennom dette hyrdebrev.

ET «HELLIG» ÅR?

Mange i våre menigheter husker sikkert Kirkens forrige «Hellige År» i 1950, og deltok i ett eller flere av dets begivenheter. De har et inntrykk av, og en erindring om, hva et «Hellig År» dreier seg om. Jeg vil tro det er gode og takknemlige minner. Men for flere av dere må dette vært et nytt og ukjent trekk ved verdenskirken liv.

Det «Hellige År» har sitt utspring langt tilbake i Kirkens historie. Og dog: et ikke ringe antall ærverdige og mindre ærverdige tradisjoner er avvirket i vår Kirke siden det II. Vatikankonsils reformverk, og enkelte sier kanskje: Denne skikken med «jubelår» — er den da noe å holde på? Sier den virkelig oss moderne mennesker noe? Kan den bidra — levende og hjelpende — til våre kristenliv i dagens verden?

Jeg synes det må være riktig å si noen veiledende ord om dette:

Et «Hellig År» — det får vi uansett. Så må vi spørre, som Pave Paul nok ønsker at vi spør: Hvordan kan dette tiltaket fremme Jesu Evangeliums herredømme, i et liv og en verden som for oss alle er så krevende og ofte vanskelig? Hva kan det gi oss, så vi blir ektere og sterkere kristne?

Det må være spørsmålet; det er jo dette det gjelder. Og vår Kirkes leder og far har tenkt på det, ut fra sitt tunge ansvar. Som motto for det «Hellige År» 1975 har han satt opp tre vektige ord:

OMVENDELSE — FORNYELSE — FORSONING

Det er også tre gode ord. Både det Gamle og det Nye Testamente, vår tros hellige tekster, er fulle av dem. Når de omsettes på samfunnets, såvel som på enkeltmenneskets plan, i liv og handling, blir det kristendom. Dessverre alt for lite og sjelden, i begge sammenheng — som vi alle vet. —

Omvendelsen: Vi snur oss bare halvt.

Fornyelsen: Den griper ikke dypt nok.

Forsoningen: Ja, men bare til en viss grense.

Hvis det «Hellige År» 1975, det som vi nu har over et år å forberede, skal ha noen hensikt, må det være å ryste oss ut av vår bekvemme, kristelige lunkenhet, gjøre oss alvorlige, minne oss om vårt tunge ansvar.

Blir så 1975 et år preget av en gjennomgripende fornyelse, av hellighet? Det blir det neppe, slik dagens verden er, hjemme og på verdensplanet. Biskop og kirkefolk, hyrde og flokk, vet dessverre bare så alt for godt at verden vil fortsette å være hva Vår Herre Jesus kalte den: Dømt og håpløs. Krig, og «rykter om krig», dvs. vold og umenneskelig press vil være på ferde. Dertil løgn, korrupsjon, kynisme. Verden er fremdeles verden. Vi kristne må ikke ta feil i så måte.

Blir det da ikke meningsløst å ville kalle ett av disse vilkårlig valgte år for «hellig»? Skal vi ikke vise mer respekt for ordenes faktiske mening? Vet vi ennå ikke nok om hvordan det står til med samtlige av våre moderne år? Skal også vi la oss trekke med i fortvilelsen? Eller vet vi noe mer og noe annet, ut fra det Evangelium, som er vår livsgrunn og skulle være vår inspirasjon?

HÅPET — VÅRT OPPDRAG

Dette er alvorlige og nærgående spørsmål til oss alle. Vi vet, hva vi vet, om verdens veier, preget som de er av egoisme, av rådvillhet og angst.

Men derfor har vi, nettopp som kristne, et oppdrag i verden. Det er nok dette Pave Paul har hatt i tankene, da han — som verdenskirken ansvarlige leder — kalte oss til feiringen av et år som vi, så langt vi formår, må helliggjøre. Gud er fremdeles tidens og historiens Herre. Vi har intet annet håp, men det håpet er til gjengjeld urokkelig.

Et år er i seg selv bare et stykke tid. Men tiden er, for oss mennesker, en Guds gave, noe vi må ta alvorlig. Vår egen tid er så allikevel kort og tilmålt: den må brukes riktig både for verden og vår neste, som for oss selv.

Håpet — den dype tillit til at Gud i sin allmakt kan frelse oss og vår tid — må prege vår grunnholdning. Er vi kristne, så har vi håp. Ikke bare på egne, private vegne, men for den verden vi lever i. Gud elsket den, så merkelig det enn kan synes. Ja: «Så høyt elsket Gud verden, at Han gav sin enbårne Sønn til pris, for å frelse fra undergang alle som tror på ham, og gi dem det evige liv i eie» (Johs. 3, 16). Kortere og sterkere er det ikke mulig å uttrykke den tro som er vår, det håp vi bærer på og gledes ved.

Tre ord er oss gitt: Omvendelse — fornyelse — forsoning. Vi kan som vi ofte gjør, når det gjelder ord, legge dem tilside og glemme dem.

Men de tre ordene blir anvendt på det liv vi alle lever; derfor må de bli virkeliggjort i oss alle, dersom vi vil leve vår tro og kalle oss kristne.

Omvendelse: Vårt kristenliv — dette håpets mektige utfordring — er aldri ekte nok. Det må fordypes, i hver enkelt av samvittighetene og bli sannere.

Fornylse: En desillusjonert verden ser til oss og spør: Har de noe virkelig nytt og skapende, de som kaller seg kristne? Kan de hjelpe oss til å tro på livet, tross alt?

Forsoning: I en hatets og splittelsens verden forblir dette vårt kristne budskap, i religion som i politikk, og like til familiens lille gruppe: Mennesker lever bare, når de blir møtt med kjærlighet, forståelse og godhet. Neste-kjærligheten forblir den beste politikk.

Slik kan vi yde et uvurderlig bidrag til dagens verden. Et slikt program er verd å virkeliggjøre, verd å leve for. Og det vil virke tilbake på vårt eget liv og gi det forhøyet verdi.

Så la oss alle helhjertet gå inn for med Guds hjelp å helliggjøre et år i vår levetid. Det blir intet dårlig bidrag til våre leveår og til den verden vi er kalt til å leve i.

Jeg ber Gud velsigne dere alle.

Gitt i Oslo 20. oktober 1973.

† JOHN W. GRAN
Biskop

En meget

BRITA PAUS I

Av ÅGE RØNNING

Referat fra Oslo Formannskaps møte den 4. oktober: «Formannskapet vedtok sykehusutvalgets flertalls forslag til beredskapsplan for katastrofe- og nødhjelp for akutt syke i Oslo når sykehusplass ikke kan skaffes.»

Bak planen står blant annet Brita Paus i Fransiskushjelpen. At den gikk gjennom i Formannskapet på festdagen for Frans av Assisi vil ha gledet henne personlig, men hun er ikke av den typen som snakker høyt og masende om slike ting.

Først og fremst er hun praktisk. Et menneske med en bråte gode ideer. Et menneske som får ting gjort gjennom samarbeide på tvers av religiøse og politiske grenser. Et menneske som, sier hun selv, «føler seg privilegert» og som derfor satser mye av seg selv i arbeidet for syke, nødlidende og isolerte.

Vi lar henne berette selv om den nye nødhjelpordningen som fra omkring 1. november administreres av Fransiskushjelpens kontor i fransiskanerklosteret på Enerhaugen:

— Ifjor vinter var det voldsomt skrik om mangelen på sykehusplasser i hovedstaden. En kveld så jeg et tv-program som irriterte meg så forferdelig, deltagerne bare snakket og snakket om fremtidige løsninger på problemet. Neste morgen satte jeg meg til med en skrivemaskin, men etter tre linjer stoppet jeg — jeg var i ferd med å gjøre akkurat det jeg protesterte mot, å prate vekk vanskelighetene. Så satte jeg meg ned og tenkte: Hva kan vi gjøre for å få en praktisk løsning *idag*? Hvem har for eksempel døgnvakt i Oslo? Falken har døgnvakt, jeg gikk rett bort og tok en telefon til organisasjonens direktør og sa: Jeg har en idé.

Ut av den samtalen ble de første samarbeidsplaner formulert:

— Vi fant ut at sammen burde vi kunne klare å få til en løsning. Fransiskushjelpen skulle prøve å hverve hjelpere som ville ta noen døgnvakter av og til, Falken skulle ha listene over hjelperne, Legevakten skulle kunne ringe til Falken og si: Nå må vi ha en sykepleier. Og Falken skulle kjøre ut om natten, hente vedkommende som hadde vakt og bringe henne til det sted hvor det var behov for hjelp.

— Så skrev vi da et brev til Legevakten med et tilbud om dette. Forutsetningen var at det offentlige skulle betale alle løpende utgifter, og gi skikkelig betaling til alle helpere.

— Etter en ventetid, ringte Legevakten i slutten av august og sa: Kom an, se å få opp et budsjett, vi må ha det innen tre dager for dette skal behandles i sykehusutvalget.

Brita Paus gir mye av æren for hele ordningen til andre, blant annet til spesiallege Blix på Legevakten som alt lenge før dette hadde arbeidet intenst med spørsmålene. Hun sier:

— Blix har drevet dette frem, vi står bare som et middel. Vi har ikke fremmet noe, vi er bare et middel som Legevakten skal kunne benytte seg av.

— Hvor får du folk til arbeidet fra?

— Det er jo det som er så spennende. Om vi får folk. Vi har alt en del respons, før noe særlig er offentliggjort.

— Hvor mange trenges?

— Vi må i hvert fall ha 100 mennesker. Det blir ikke det enkleste, men jeg har en veldig tro på at dette kan mange mennesker påta seg.

— Dere må for eksempel ha de såkalte A-hjelpere, utdannet pleiepersonell. Får dere dem?

— Vi har noen allerede. Og vi håper også på å få yngre pleiere som kan ta hjemmevakt og som får et vakttillegg hvis de ikke blir kalt ut og som blir hentet hvis noe

praktisk kvinne

FRANSISKUSHJELPEN

skjer. Og så håper jeg inderlig på at katolske pleiere og husmødre som mener seg kvalifisert virkelig vil støtte opp om dette.

— Du har ikke merket mye til en slik oppslutning tidligere på det sosiale plan, er ikke det riktig?

— Jeg må jo si at det er veldig liten respons fra katolikker. Vi er få, og i alle samfunnsgrupper og religiøse grupper er det vel en like liten prosentdel som har disse spesielle interesser. Og for katolikkenes vedkommende er det en liten prosentdel av rundt 10 000 mennesker som er aktive på denne fronten. Man må jo bare akseptere det.

Brita Paus forteller videre at selve Fransiskushjelpen nå er 17 år, en organisasjon som arbeider gratis. Kjernen i organisasjonen består av 50—60 mennesker, men som hun sier: Det er fint få katolikker blant dem.

— Hvor mange? En femtedel?

— Høyden.

— Nifst.

— Vel, vi er jo interessert i å bare få med de som ønsker å gjøre dette arbeidet, og det kan være et temmelig røfft, skittent og hardt arbeide av og til. Vi ønsker ikke å presse noen, da blir det ikke gode hjelpere. Det må komme fra dem selv.

Hun tenker seg om et øyeblikk, så fortsetter hun:

— Intellektuelt sett er nok mange katolikker interessert. Det er en sterk intellektuell interesse for sosialt arbeide selvfølgelig.

— Men det holder seg der, ikke sant?

— Det blir ofte slik. Men denne interessen kan også hjelpe, det skal man ikke se bort fra. Man trenger den intellektuelle interessen også, den kan være med på å svinge en stemning, å få frem ting vi skal ha gjort osv. Slik kan man utfylle hverandre. Men det hjelper ikke hvis man ikke også løser de praktiske oppgavene.

— Hva med den unge garde?

— Jeg har ikke så meget kontakt med de unge. Har inntrykk av at deres interesse er veldig stor, men de vil jo helst arbeide i grupper. Et arbeide som vårt er vanskelig å få til med de unge, det ligger ikke så godt til for dem. I dette arbeidet trenges en viss livserfaring for å kunne gå ut alene, det er for hardt for de unge å klare dette helt alene. Og det er det egentlig ikke noe å si noe på, våre folk kommer opp i alle slags situasjoner, får alle slags erfaringer.

— Fransiskushjelpen som sådan berøres ikke av den nye nødhjelpsordningen?

— Nei, vår virksomhet fortsetter akkurat som før med våre frivillige. Det blir to sideordnede oppgaver: Vi skal forsøke å få til denne nødhjelpsordningen i løpet av de neste seks måneder. Om vi fortsetter med det, det vet vi ikke. Dette er simpelthen en jobb vi påtar oss for å gjøre det praktisk mulig å hjelpe.

Det blir ikke de samme menneskene som arbeider med

de to oppgavene heller, bortsett fra fru Paus og hennes nærmeste medarbeidere:

— Vi trenger flere pleiere til nødhjelpen. Utdannede sykepleiere og hjelpepleiere. Vi har fått en ganske fin respons fra en del medisinske studenter, folk som har måttet ta pleierutdannelse før de har kommet inn ved det medisinske studium. Vi trenger de med sykepleierstatus og de med hjelpepleierstatus til nattarbeide og kveldsarbeide. Og vi regner med at det er en del gode, erfarne husmødre, blant annet katolikker, som vil melde seg.

— Og alle som er med i nødhjelpen blir skikkelig lønnet for de vaktene de binder seg til?

— Ja, det blir de. Det blir gitt 32 kroner timen om natten til en sykepleier, i tillegg kommer et tillegg på 30 kroner vekten enten de blir kalt ut eller ikke. Dette er høyere enn satsene for tilsvarende fast arbeide. Det finnes ikke maken til dette hjelpearbeidet. Man kommer rett inn i noe akutt, kanskje i noe skittent og fælt, det kreves noe helt annet enn å marsjere inn ved en sykehus-seng. Det kan ikke sammenlignes som oppgaver engang.

Sier Brita Paus.

— Du har holdt på i en del år nå med Fransiskushjelpen og sett nøden på nært hold. Blir det verre og verre?

— Egentlig tror jeg ikke at problemene i og for seg blir verre og verre, men det er vel det at vi blir mer og mer oppmerksom på problemene. Og at det som før var helt skjult, kommer opp i dagen. Jeg kan egentlig ikke forestille meg at det blir verre hele tiden, og jeg tror ikke at hjelpsomheten har blitt mindre, fra naboer og andre. Men problemene har som sagt kommet mer frem. Og det er noe av det jeg regner som spesielt viktig ved den nye nødhjelpsordningen, at vi gjennom den får en hel gruppe gamle og syke mer frem i lyset. At de på en langt mer effektiv måte enn før kan få den tryggheten de har krav på. Idag er det et mareritt for mange, mange at de kan bli liggende alene hvis de blir syke. Vet de bare det at de kan ringe et nummer, at legen kommer og at det kommer et menneske hvis de ikke kan komme inn på sykehus, så vil veldig mange være kvitt denne angsten faktisk.

Sier Brita Paus. Det er vanskelig å få henne til å snakke om seg selv og å røbe noen personlige ting som kan brukes i et portrettintervju. Derfor blir ideene, planene, arbeidet i så høy grad en del av bildet av henne selv.

Det vil si, jeg tror jeg har oppdaget hvor hun har fått noe av sin energi fra. Hun hadde en bestemor i Namdalen som ble enke på en stor gård da hennes eldste sønn — av ni — fylte 21. Hver morgen innkalte hun sine folk fra gården og tok frem en liste over dagens mange gjøremål. Listen hadde hun liggende under hodeputen.

Fru Paus laver ikke slike huskelister forresten. Hun telefonerer. Som den gangen hun ringte til Falken.

„VI MÅ UT AV MID

PAVEN OM DET KOMMENDE

Forberedelsens til det Hellige år har begynt, og paven har i sine taler i sommer kretset omkring betydningen av dette år. Vi bringer her noen utdrag av hans refleksjoner.

Vår vandring mot det Hellige år har begynt, og vi oppfordrer Kirken til å tenke over hva det innebærer. Vi vil undersøke vår egentlige holdning, alvoret i vår tro, for å finne ut hvilken innflytelse vår kristentro har på vårt liv. Vi må spørre etter alvoret i vårt ønske om å være katolikker i vår tid, og vi må prøve vårt forhold til troen, til Kristus, til Kirken, — etter de læremessige og åndelige impulser Konsilet har gitt, og etter den bølge av sekularisering som har gått over vår generasjon.

Er vi fremdeles troende? Er vårt kristenkall fremdeles det avgjørende for oss? Er vi de overlevende av en avsluttet, hensmuldrende kirkelig tradisjon? Eller får denne tradisjon nytt liv og ny kraft nettopp i vår tids klima, så den i sin ukuelige vitalitet kan sette friske blomster?

Det Hellige år må i alle tilfelle bli et uttrykk for vår kristne realisme.

Denne konklusjon får oss av en eller annen grunn til å tenke på Jesu enkle, men overveldende ord da han kaller sine disipler: «Følg meg!» (Mt. 4, 19), og spesielt Peter (Jo 21, 19 og 21). Kallet lyder også til alle jordens ulykkelige: «Kom til meg, alle dere som sliter og bærer tunge byrder» (Mt 11, 28). Kristi kall gir gjenklang i oss som et alternativ til det gåtefulle og fascinerende skuespill vår tids verden er, til den forvirrede kultur som er innen vår rekkevidde.

Men Kristus ber oss ikke om å komme til seg for å forlate og forakte verden, men for å gi den dens rette verdi, for å tjene og frelse den, for å elske den slik som Kristus elsket den.

Hvis det Hellige år for oss er et forsøk på å leve vårt kristenliv fullt ut, ansikt til ansikt med det vi kaller vår tid, blir denne motsetning engasjerende og spennende. Det gjelder å ta tingene alvorlig, å være katolikker med virkelighetssans. Dette skulle være av spesiell interesse for to kate-

gorier mennesker i dag. For det første alle som har valgt Kristus som sin Herre. De forstår at de kan ikke lenger være kristne bare i navnet; de må virkelig være det, både i hjertets innstilling og i måten å leve på.

Det må være sammenheng i vårt liv. Vi må ut av middelmadigheten, lunkenheten, overfladiskheten, det dobbeltspillet som får oss til å leve et liv i nytelse alt mens vi påberoper oss kristennavnet. Dette er så lett i dag, men betyr at vi forråder korset. Et slapt kristenliv uten askese og åndelig iver har ingen mening mer i vår tid, og det har ingen mulighet til å vare og bære frukt. Sammenheng, konsekvens, helhet, det er den fornyelse det Hellige år må utvirke i alle medlemmer av Guds folk.

De unge skulle også være interessert i dette. De er de første til å snakke om ekthet, både hva tanke og moral angår. Deres krav om ekthet har i de siste årene ført til en slik negativ eksplosjon av protest og opprør mot et samfunn innsatt med så mye hykleri og en så skakkjørt logisk og etisk skeptisme at den ikke kunne annet enn øke lidelsen og forvirringen. Alt begynte hos de unge, men hos dem synes også en ny innstilling å spire frem. Den er positiv, i det minste i sin instinktive lengsel etter vennskap, stillhet, bønn og poesi, nestekjærlighet og selvpoffrelse. Fødes der i de unges nye generasjon en positiv holdning til sannhet, rettferd, kjærlighet; til bønn og tro; til den enkle søken etter en god og ydmyk Kirke som er i stand til å gi livet mening og verdi, og til å skape en verdensomspennende fred? Det er med respekt og glede vi lytter til de unge, og vi regner med at vår oppriktige søken etter fornyelse vil virke tiltrekkende på dem.

Vår streben etter realisme, etter å leve som bevisste kristne, fører oss til et av de grunnleggende spørsmål i vårt tros ABC, og som også er et av dagens

omstridte spørsmål. Det gjelder den kristnes identitet. Hva er til syvende og sist en kristen? Dette, og andre lignende spørsmål krever et dobbelt svar. Det ene kommer fra det dypeste i oss, bevisstheten om å være katolsk kristen, mens det andre er resultat av det ytre faktum at vi tilhører vår tid og det samfunn den har skapt. Den kristne må si: Jeg er barn av Kirken, det vil si barn av Gud Fader, ved Kristus, i den Hellige Ånd; men jeg er også og føler meg som barn av min tid. De to svar utfyller hverandre, men mens det andre gir seg selv, så krever det første ettertanke: det er en tros-handling.

Det som interesserer oss nå, er det første svaret.

Hva vil det si å være en kristen?

Måtte enhver av oss stille seg dette grunnleggende spørsmål og foreta denne selvransakelse som apostlenes undervisning så ofte oppfordrer til. Vi oppdager straks at vi på forhånd var i Guds tanke: Gud «utvalgte oss i ham før verdens grunnvoll ble lagt» (Ef. 1, 4). Vårt kall innenfor rammen av Guds frelsesplan er bestemmende for vårt liv. Vi er «et utvalgt folk, et kongelig presteskap, et hellig folk, et folk som Gud kan kalle sitt eget» (1 P 2, 9). Det første i vår kristne bevissthet skulle være gleden av å være hevet til en verdighet uten like. «Kristenmenneske, erkjenn din verdighet!» sa Leo den store. Vi bør føle oss lykkelige som kristne, og hvor ofte blir vi ikke oppfordret til å være glade. «Gled dere i Herren alltid! Ja, jeg sier det på ny: Gled dere!» (Ph 4, 4—5). En glede som intet kan ødelegge, er et nødvendig innslag i kristen psykologi, også i motgang og trengsel: «Midt i alle våre trengsler fylles jeg av en hjertens glede» (2 Kor. 7, 4). Og denne glede vokser og får næring av den sanne ydmykhet, og den gjenfødes hver gang vi bekjenner vår synd. Dette forklarer at det sanneste uttrykk for vårt kristenliv er takksigelsen, slik vi finner den i messens prefasjon og i eukaristien — som jo betyr takksigelse — hvor vi uttrykker vår overnaturlige identitet: «Det er ikke len-

DELMÅDIGHETEN"

HELLIGE ÅR I KIRKEN

Pave Paul VI.

ger jeg som lever, men Kristus som lever i meg» (Ga 2, 20).

Dette vil ikke si at kristenlivet straks blir lett og lykkelig, rent menneskelig sett. Lidelsen, sorgen, offeret, korset, hører også med til den kristne psykologi.

Men Guds rike i all sin storhet er virksomt i oss allerede fra nå av, og lykken er den innerste virkelighet i Guds plan og hans kall til oss. Gud gir her uttrykk for sin uendelige kjærlighet til menneskene, og han ønsker å virkeliggjøre sin plan. Planen er storartet, men er den lett å sette ut i livet? Finnes det en lett kristendom? Dette er et komplisert spørsmål som ikke kan få et enkelt svar.

Når vi ser på hovedsaken, kan vi svare: Ja, det er lett å være kristen, en trofast og sann kristen, på betingelse av at vi går helhjertet inn i kristenlivet med alt hva det innebæ-

rer. Da vil vi til og med finne glede i den anstrengelse troskapen krever, og vi vil lykkes forholdsvis lett. Men for at den kristne skal føle sannheten i Herrens ord: «Mitt åk er lett og min byrde lett å bære» (Mt 11, 30), trenges det mye mot og hengiven kjærlighet.

Men dette er ikke bare et resultat av vår kjærlighet, men også av Guds nåde. Vi må tenke over på nytt læren om nåden hvis vi vil ha kjennskap til de uuttømmelige muligheter vi har til å fornye vår kristendom, så den blir en kristendom for vår tid. Dette optimistiske syn på kristendommen står ikke i motsetning til et annet som sier at kristenlivet er fullt av vanskeligheter. Begge sider hører med, men vi må gjøre vårt ytterste for å bevare den frihetens og gledens ånd som er egen for kristenlivet. Vi må ikke tynge det ned med overflødige lover, men

kultivere i oss og i andre smaken for alt som er sant, edelt, rett, rent, godt (Fi 4, 8), og la det prege vårt liv.

Vi må være helhjertede i all vår ferd, i vårt forhold til sannheten, til moralen og til Kristi frelsesverk. Denne grunnleggende troskap mot Kristus og hans kors gir kristenlivet dets preg av ekthet, og det er den som stundom gjør det til et farefullt og uberegnelig eventyr, som kan kreve helt mot, noe Kirkens historie gir oss utallige strålende eksempler på — i martyrer, helgener, sanne troende. Ja, kristenlivet er vanskelig, — fordi dets kjennetegn er logikk, troskap, styrke, kampånd, storhet.

Måtte Herren unne oss å se det og å leve det på denne måten.

(Oversettelse: SR. KARIN O.P.)

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

HVER 14. DAG

KR. 40,— PR. AR

GRAHAM GREENE

MED ROMANEN «KONSULEN»

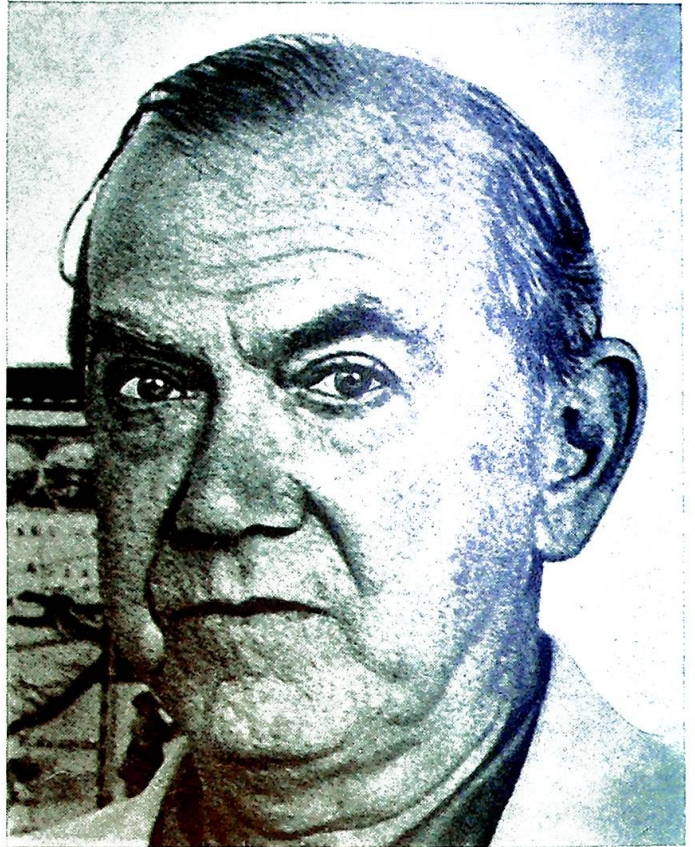
Av GUNNEL VALLQUIST

Efter en lång mellanproduktion av varierande intresse kommer Graham Greene nu tillbaka med en roman, *Honorärkonsuln* (i norsk översättning från Cappelen denna månad) som måste räknas till hans mest betydande. Med ett mästerskap som är honom eget har han än en gång lyckats föra in de centrala livsfrågorna i en perfekt underhållningsroman av thrillertyp. En säker instinkt och en tydlig förkärlek har åter kommit Greene att söka sig till en av de hetaste punkterna på jordklotet, politiskt och klimatiskt: handlingen utspelas i norra Argentina, där paraguayanska guerillamän har kidnappat en britisk honorärkonsul.

Kidnapparna är närmest amatörer som tar fel på personen — meningen var att röva bort den amerikanske ambassadören; honorärkonsulen Charley Fortnum är en ubetydlig, lätt förargelseväckande figur i marginalen på diplomatin, en man som ingen av de provocerade makterna vill satsa på att befria. När författaren Saavedra erbjuder sig att träda i konsulns ställe, blir hans hjältegest lika litet uppmärksammas som hans nobelt ödesmättade romaner där *m a c h i s m o* — viril stolthet — är ett nyckelbegrepp.

Bokens egentliga centralfigur — berättarperspektivets centrum — är en läkare vid namn Plarr, som blir inblandad mera av misstag. Alla de agerande kommer sålunda i ett utgångsläge av mer eller mindre total vilshenhet, som passar förträffligt för den greenska skildringen av tillvaron och karaktärerna. Vad han intresserar sig för är inte stora personligheter eller extrema naturer, utan medelmåttor, gärna misslyckade existenser, som råkar in i ett skeende alldeles för stort för dem. I den situationen konfronteras de med de avgörande frågorna om liv och död, om rätt och orätt, om förmågan att älska och om den stora ensamheten.

Doktor Plarr är född i Paraguay, som han lämnade vid femton års ålder tillsammans med sin mor, medan fadern, en liberal engelsman som engagerat sig i frihetsrörelsen, stannade kvar och snart försvann från de sinas horisont. Modern försjunker i sin övergivenhet och tillbringar sitt liv med att tröstata gräddbakelser i Buenos Aires. Hennes son flyttar till en liten stad nära gränsen till Paraguay, driven av ett halvt medvetet behov att närma sig fadern. Han går upp i sitt arbete, har många patienter och då och då en älskarinna, men är starkt medveten om sin emotionella fattigdom: «kärlek finns inte i min vokabulär». Han är en rationell människa, följer en handlingslinje dikterad av plikt och yrkesetik snarare än av karaktärfasthet, av ofrånkomliga åsikter snarare än av övertygelse. Han råkar för tillfället vara älskare åt Charley Fortnums hustru Clara, en före detta prostituerad av den milda, osensuella, ödmjukt tjänande kvinnotyp som

ofta förekommer i Greenes romaner. Det barn hon väntar och som Fortnum tror är hans, är doktors, som helst velat göra abort på henne. Plarr har engelsk nationalitet, fast han aldrig varit i Europa, och han kommer därför att umgås med de två övriga engelsmännen i staden, en gammal knarrig lärare som tillbringar all sin tid på klubben, och Fortnum. Dessutom frekventerar han doktor Saavedra, som är hans patient och vars tröglästa romaner han kämpar sig igenom. Saavedra är vid närmare påseende en patetisk gestalt, en fattig, bortglömd och ensam människa bakom sin fasad av stolt och prydlig självmedvetenhet.

När Fortnum av misstag blivit bortrövad hämtas doktor Plarr för att se om honom i den *barrio*, det slumkvarter dit hans kidnapparna fört honom. Orsaken till att Plarr blir inblandad är att hans far finns med på listan av politiska fångar vars frigivande man kräver; dessutom var han en gång klasskamrat med ledaren i den lilla kidnappargruppen, León Rivas. Denne är en «avfallen» präst som i likhet med Camilo Torres gripit till vapen för folkets och frihetens sak, och gift sig med en av sina församlingsbor, Marta, som är med i gruppen och lagar dålig mat åt den. Också hon är den hängivna, milda kvinnan, dessutom envis troende och from.

I STOR STIL

(CAPPELEN I HØST)

De tre männen Fortnum, Rivar och Plarr representerar egenskaper som i olika blandningar och fördelningar går igen hos så gott som alla Greenes huvudpersoner. Konsul Fortnum är en äldre man (någonstans mellan sextio och sjuttio); han är vek och längtar efter kärlek, fruktar ensamheten och dränker sin ängslan i whisky. Fader Rivas slits mellan sina lojaliteter som motståndsmän och präst; han ser ingen möjlighet att komma ifrån nödvändigheten av våld även när detta är absurt, som i fallet Fortnum; å andra sidan är prästrollen starkare än hans vilja, och när någon appellerar till den, måste han svara. Han kan inte annat än gå under i konflikten. Plarr är den sorgset känslokalle, som lever och handlar *som om*.

Den yttre situationen är maximalt spännande och har en bara alltför kuslig närhet och aktualitet. Dramaet är mästertligt iscenesatt, mästertligt uppbyggt och genomfört. Men innanför detta drama utspelas ett annat, ett själarnas drama, där allt är avskalat och reducerat till de innersta bevekelsegrunderna. Vars och ens existens har varit präglad av ensamhet och meningslöshet, och var och en har sökt bot på sitt sätt: Fortnum i whiskyn, Plarr i arbetet, Rivas i kampen för rättvisan. Till slut når var och en sin uppfyllelse i någon form av självförglömmelse — offret har alltid intagit en viktig plats i Greenes värld. Plarr offerar sig i sista hand för sin far (Fortnum är då också en fadersgestalt för honom), konsuln glömmet sig själv inför det enda att «någon som han älskade skulle överleva», Rivas trotsar döden för att hjälpa sin kamrat och be honom om förlåtelse. Den sällsamma förbundenheten mellan bödlar och offer får här ytterligare en oförglömlig belysning.

Någon direkt politisk tendens redovisas inte i den här boken, annat än ett självklart partitagande för människan mot förtrycket. Greene är främst intresserad av att visa konflikten mellan motsatta värderingar, både mellan människor och inom människor. Kidnapparna drivs av *sin* rättsuppfattning, Plarr av sin läkarkodex, Clara av sin — speciella! — yrkesetik, prästen slits sönder mellan två motsatta ståndpunkter: han hör ofrånkomligen till kyrkan, men han måste vända sig mot en kyrka «där ärkebiskopen sitter till bords med generalen». Det rör sig inte minst om en konflikt mellan olika rättvisbegrepp. Kidnapparna kämpar för rättvisa för folket. En av dem — som fått namnet Aquino — är en okomplicerad doktrinär för vilken dödandet är en logisk akt utan problem. För Rivas är det en ohygglig nödvändighet. Aquino har sin motsvarighet hos en polisofficer som på samma okomplicerat doktrinära sätt går den etablerade rättvisans ärenden. Men ingen av de båda är «osympatisk».

Återigen har trons problem ryckt in i hjärtat av handlingen i en roman av Graham Greene. Fader Rivas har åtskilliga drag av whiskyprästen i «Makten och härligheten», och liksom i de stora romanerna från femtiotalet spelar sakramenten en nyckelroll i sammanhanget. Fader Rivas går med på att läsa massen för dem av kamraterna

som redan dött, och för de övriga som väntar på döden. Han mer eller mindre bönfäller sin gisslan att åstadkomma en bikt, så att han kan ge honom absolution. Och till slut ber han också själv om avlösning av doktor Plarr, som erinrar sig orden och förgäves försöker säga dem skämtsamt — han är ju inte troende. Dialogen mellan prästen och de båda andra männen, som inte har glömt sin katekes även om de förlorat tron, är laddad med erfarenhet av tvivel och fromhet. Man kan säga att det hela innerst handlar om den rykande veke som inte skall utsläckas — en veke av tro, men också av den kärlek om vilken det står skrivet att den aldrig förgår, och av ett hopp trots allt, *spes contra spem*.

NESTE
NUMMER

EUROPAS
«FREMMEDE»

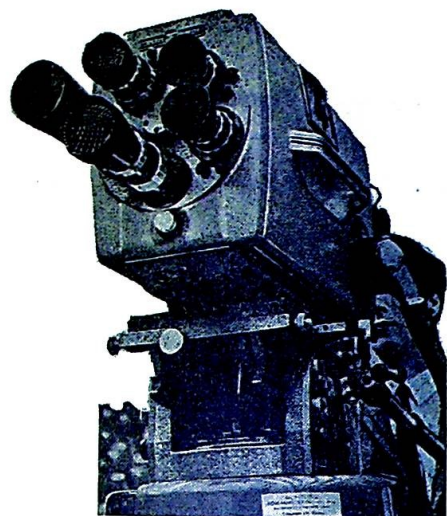
///

Viktig rapport
fra
Migrasjons-
konferansen
i Rom

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER		Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i>	lörd.: 19.00	—	—
Akersveien 5	sønd.: 9.30	11.00	—
tlf. 20 72 26 - 20 72 44	19.00	—	—
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35	11.00	—
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00	11.00	—
<i>Vår Frue Villars kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 18 21	9.00	—	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	11.00	9.30	—
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587	—	18.00	—
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	10.45	—
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	9.00	11.00	—
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 22 73 53 - 25 77 07	9.30	—	—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelenstgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30	—
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00	—
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45	—
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvg. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00	—
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00	—
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vestertgt. 5, tlf. 21 266	9.00	11.00	—
KRISTIANSAND S: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 255	—	11.00	—
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannstgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00	—
LILLESTRØM: <i>St. Magnuss kirke</i> , Romerikstgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15	—
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 41 038	—	11.00	—
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45	—
<i>Eikeli kirke</i>	19.00	9.30	—
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.30	10.45	—
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordstgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45	—
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2	8.45	11.00	—
Biskopen og prestegården tlf. 21 214	19.00	—	—
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670	6.15	—	—
KRISTIANSUND N: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00	—
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykeheim</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00	—
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00	—
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00	—
TROMSØ: <i>Vor Frue kirke</i> , Storgt. 94	19.30	11.00	—
Biskopen og prestegården, tlf. 3604	—	—	—
<i>St. Elisabethsostrene</i> , Mellomvn. 47, tlf. 81 487	8.00	—	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 783	8.15	10.30	—
HAMMERFEST: <i>St. Mikal kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (I.VII—31.VIII)	19.00	11.00	—
<i>St. Elisabeth Institutt</i> , tlf. 11 392)	8.00	—	—
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30	—

KOMMENTAR:

Thorsens porno-film

Nok en filmkommentar, denne gang fra Katolsk Forums redaksjon i København:

Jens Jørgen Thorsens bebudede Jesus-film »The love Affairs of Jesus Christ« har sat sindene stærkt i bevægelse både inden og uden for landets grænser. Protesterne mot statsgarantien og filmprojektet strømmer ind fra chokerede og forargede mennesker, mens »fremskridtets og frihedens vogtere« er gået på barrikaderne for at forsvare Thorsen mod reaktionens kortsynede forsøg på at korsfæste den sexprofet, der vil bringe frelse til kærligheds- og sexhungrige mennesker af i dag. Uden at ville retfærdiggøre Thorsens projekt er der præster, som mener, at de kristne har dummet sig ved at protestere mod en film, som ikke eksisterer. Det er rigtigt, at filmen endnu ikke er virkelighed (forhåbentlig bliver den det aldrig), men vi har tilstrækkeligt med udtalelser fra Thorsen selv om, hvorledes Jesus-skikkelsen vil fremtræde i hans film. »I filmen vil der forekomme meget ligefremme erotiske skildringer at Jesu forbindelse med de kvinder, som optræder i evangelierne og med de mange faldne kvinder, der ifølge evangelierne har elsket meget,« siger Thorsen. Og han fortsætter: »Dette illustreres i filmen med gruppesex, hvor deltagerne i flæng elsker hinanden.« Filmkonsulenten Gert Fredholm, der anbefalede statsgarantien til filmen,

er utvetydig i sine udtalelser. Filmen bliver »obskøn, profan og inderligt desperat i sit krav om kærlighed og ømhed indtil det pornografiske«.

Det siger sig selv, at en fremstilling af Jesus som et lastefuldt menneske, der går i seng med piger i flæng, ikke svarer til den kristne kirkes tro på Jesus som Guds enbårne Søn. Et sådant Jesusbillede er i direkte modstrid med Det nye Testamente. Er det også blasfemisk? Hvis blasfemi betyder at såre ens omdømme, er det i høj grad blasfemisk at udstyre Jesus med menneskelige laster. For han ville netop anerkendes og modtages som »den, der er uden synd«, den, der åbenbarer Guds kærligheds dimensioner blandt mennesker. Man »sårer Guds omdømme« (dvs. forhåner ham), hvis afpersonaliseret seksualudfoldelse sættes i højsædet ved at lade Jesus tage del i den. »Kærlighed indtil det pornografiske« er ikke sand kærlighed, men camoufleret egoisme. Sand kærlighed lever ikke af at tage, men af at give. Og Jesus gav sit liv for at overbevise os mennesker om kærlighedens genskabende magt.

**ST. OLAV'S
REDAKSJON**

TLF. 20 72 26 - 28 01 04

Nåde - ikke eiendom

Preken, holdt i St. Dominikus kirke, 26. alminnelige søndag, 29/9 1973 over første lesning: 4. Mosebok 11, 25—29 og evangeliet: Mk. 9, 38—48. Av pater Ellert Dahl.

Kjære kristne,

I den første lesning, fra 4. Mosebok, berettes det om en nokså merkelig hendelse. Herren skjenker Moses sin ånd, og noe av denne ånden blir også gitt videre til andre, slik at de taler profetisk. Det er spesielt to av dem som fortsetter å tale profetisk, selv når de andre tier. Dette faller en gammel Mosedisipel, Josva, — «en som hadde tjent ham fra sin ungdom av» — tungt for brystet. Guds ånd, det var Mose privilegium. Det skulle de andre ikke ha del i, og han løper til Moses: «Herre, Moses, forby dem det.» Men Moses gir svar: «Er du nidkjær for min skyld. Gid alt Herrens folk var profeter, gid Herren ville legge sin Ånd på dem.»

Her taler den sanne Guds tjener, den som ikke monopoliserer Guds gaver, men vil at de skal mangfoldiggjøres, slik at flest mulig kan få glede av dem. Til gjengjeld er Josva, Moses tjener, en type vi kjenner fra før. Det er han som holder på privilegiene, som kjenner tingenes verdi og ikke deler med hvemsomhelst. Man kaster ikke perler for svin. Streng, rettferdig, dømmende, løper han til Moses og sier: «Herre forby dem det.»

Her kjenner vi igjen en velkjent tendens hos mange religionens voktere; de vil beholde for seg selv de Guds gaver de fikk til deling. Ikke lenger er gavene nåde, nå er de blitt til eiendom, noe en besidder, noe en selv har og de andre ikke har, noe som gir privilegium. Det var fariseernes fare, de som i Loven og i den tradisjon de hadde skapt seg, visste seg selv rettferdige. De forsto ikke at

En
klovn

Hvor har det blitt av Dante?
(Ikke dikteren.)

Jeg var en uke i Roma i midten av oktober, og det hender jo at man tenker når man kommer tilbake til sine yndlingssteder:

Hvor har det blitt av den og den?

I Roma tenker man det med en slags indre varme. Selv mennesker man har kollidert en smule med — og det hender jo den beste — blir sånn litt på avstand til gyldne personasjer og minner.

Min kone sa:

— Hvor har det egentlig blitt av Dante?

Dante var en kardinal som i sin tid var seremonimester hos gode pave Johannes. På foråret 1960 forsøkte min kone å komme for nær pavens bil en Askeonsdag oppe ved Santa Sabina, og Dante smekket henne kontant over fingrene.

frelsen kanskje kunne komme utenfra. — Men samme fare truer også de kristne, og kanskje særlig dem som — lik katolikkene — mener at de er blitt gjenstand for en spesiell Guds nåde og gavmildhet, slik at de inntar en særstilling i forhold til andre. Alltid denne fare for å besidde og administrere det vi har fått som nåde for å gi videre. Alltid faren for å betrakte seg selv som privilegert overfor andre, eller rettferdige og derfor istand til å dømme andre. Alltid faren for å stenge seg inne og ikke anerkjenne at Gud er fri, — fri til å virke også utenfor våre grenser, fri til å gi sin ånd til den han vil, i stedet for, som vi synes, holde seg innenfor de passende grenser, våre grenser.

Josva går igjen i Bibelen under forskjellige navn. Han dukker blant annet opp som den eldre broren i fortellingen om den fortapte sønn. Harm og engstelig er han — og med hvilken rett! — fordi faren slakter gjøkølven nettopp for han som ikke hadde fortjent det, mens han selv, trofaste Mose tjener, alltid i Herrens hus, år ut og år inn, han får ingenting. «Barn, du er alltid hos meg, og alt mitt er ditt,» svarte faren. Ja, nettopp derfor protesterer han, den eldste sønn, når faren så rundhåndet forærer bort av sitt, for «sitt», det var jo egentlig

Hun skulle værsgod holde seg på plass. Dante var av den gamle skolen.

Men nå sa vi med vemod og en følelse av gammelt vennskap: Nei, Dante er nok død, han.

Og så spurte også min kone etter Vaillanc. Han var rasende på henne engang i 1969 da han var sjef for Vatikanets pressekontor. Hun hadde forvillet seg inn på ett eller annet forbudt område.

— Vaillanc, sa jeg, og vi mintes plutselig begge den hyggelige lille mannen i sort soutane som alltid brummet og strittet og maste.

— Nei, han, fortsatte jeg, — han ble erkebiskop i Siena til slutt, han. Der er han antagelig ennå.

Endelig gikk vi denne gang til en gammel trattoria for å spise, et sted hvor vi hadde bare gode minner fra. Vi stoppet, rystet:

Det var bare et hull i veggen. Stedet var solgt og revet. Et eller annet firma bygget om lokalene.

— Men hvor har det blitt av eieren? Husker du ikke ham? spurte min kone.

Vi forsøkte å tenke på om han hadde vært ubehagelig en eneste gang. Men, nei.

Vi sukket visst i kor:

Stakkars fyr, hvor var nå han?

hans. — «Har ikke jeg lov til å gjøre med mitt hva jeg vil? eller er ditt øye ondtd fordi jeg er god?», spør husbonden arbeiderne som har «båret dagens hete og byrde», når disse blir ergerlige over at de fra den ellefte time får like meget i lønn.

Det er dessverre lett nok å anvende denne lærdom på oss selv. Vi kan tenke på den katolske kirke tidligere; den kirke som liksom «eide sannheten»; den kirke som kanskje hadde litt for lett for å forby og fordømme. Det var en kirke som ikke alltid var like lydhør overfor det som skjedde utenfor dens grenser — i andre kirkesamfunn eller ute i verden blant dem som kanskje ikke engang vedkjente seg Kristus, men som faktisk kunne utrette hans vilje.

Kirkene, ikke bare den katolske kirke, har med tiden erhvervet seg et ganske solid rykte for å være reaksjonære. Ofte er det med urette, for verden skjønner ikke alltid så meget av de kristnes holdning. Men ofte også med rette, og da ligger årsaken her. — Men Guds ånd lar seg ikke binde. Guds ånd blåser dit den vil, og Kirken kan ikke dirigere den. Den vet ikke engang alltid i hvilken retning vinden blåser. Og nettopp derfor blir de kristne så ofte hengende efter
(Forts. side 318)

Abort-spørsmålet

Fra bladet «Vår Kirke» henter vi denne kommentaren til et annet aktuelt emne:

AP OG ABORT

Til tross for markert nominell tilbakegang, er Arbeiderpartiet igjen kommet i regjeringsposisjon. Selv om den parlamentariske situasjon blir vanskelig, vil partiet sette mye inn på å gjennomføre sitt handlingsprogram. Og det inneholder som kjent et omstridt forslag om selvbestemt abort.

Vi vil ikke betvile motiveringen når talsmenn som Reiulf Steen og Bjartmar Gjerde fremhever at hovedsaken i partiets familieprogram er å trygge grunnlaget for kvinner som føder barn, og for barna som vokser opp.

Intensjonen er å motarbeide de siste års sterke økning både av legale og illegale aborter. Man vil prioritere konsultative og forebyggende tiltak. Men i siste instans skal kvinnen selv få ta den avgjørende beslutning!

Etter vår mening er det en sviakt mot nestekjærlighetsbudet å legge avgjørelsens tunge byrde på kvinnen alene. Hun vil ofte være utsatt for sterkt press fra omgivelsene, noe som i en labil periode vil være en stor påkjenning og i mange tilfelle vil påvirke henne til å velge mot sin innerste overbevisning.

Å gi den enkelte kvinne en slik mulighet, er i virkeligheten også uttrykk for en liberalistisk privatisering, som strir mot fundamentale sosialistiske prinsipper. Som kristne sosialister har påvist, er det et grunnleggende element at kollektivet tar ansvar for den enkeltes rett til et meningsfylt liv. En kollektiv avgjørelse betyr større garanti for riktige beslutninger enn når ansvaret tillegges en person. Et prinsipp som dette bør da ikke bare følges i sosiale og økonomiske spørsmål, men like meget i problematikken omkring liv og død.

Fra AP-hold understrekes den tragiske menneskelige nød som mange gravide kvinner befinner seg i. Et faktum som forplikter politikere og andre som kjemper mot libe-

ralisering av abortlovgivningen, til økt sosial-etisk innsats. Men iveren for å komme den nest svakeste part til unnsetning, må ikke gå ut over den svakeste part: det ufødte barn. Fra tiden omkring konsepsjonen skjer det en kontinuerlig utvikling, uten plutselige sprang på senere tidspunkt. Den logiske slutning av det må bli at unnfangelsen regnes som menneskelivets begynnelse. Og dermed har det ufødte barn krav på rettsbeskyttelse. Argumentene for dette kan baseres på humanistiske tradisjoner, og ut fra en alminnelig naturrettslig tankegang. I kristen etikk vil særlig synet på menneskeverdet stå sentralt. Ut fra det har ethvert individ samme verdi, enten det er friskt eller sykt, vellykket eller mislykket, intelligent eller åndsvakt, født eller ufødt: «Med et menneskes tilblivelse står vi på hellig mark, som ikke kan rasjonaliseres bort av menneskehender, ikke underkastes nyttehensyn. Mennesket har nemlig en «fremmed verdi» som er et uttrykk for at det ikke er menneskets prestasjonsverdi, funksjonsverdi, nytteverdi eller muligheten til å bli lykkelig, til å være ønsket, som gir mennesket dets høye rang, men fordi det er skapt i Guds bilde, står for Gud og er elsket av ham». (Helmut Thielicke.)

AP har tydeligvis den oppfatning at selvbestemt abort vil redusere antall aborter. Erfaringene fra andre land tyder imidlertid på det motsatte. Ungarn er et graverende eksempel. Etter at den nye loven ble satt i verk, steg de legale aborter raskt fra 2800 (1953) til 123 000 — og i 1967 var det 38 600 flere aborter enn barnefødsler. De kriminelle aborter forsvinner heller ikke, det kan dokumenteres bl.a. fra Øst-Tyskland og Japan. Liberaliseringen av abortlovgivningen vil altså redusere fødselstallet, øke antallet aborter, men ikke avskaffe de illegale aborter.

Hos oss vil vi følge utviklingen med spent oppmerksomhet. Kanskje vil det bli vanskelig for AP å sette abortparagrafen ut i livet. I det lengste vil vi håpe at partiet tar denne saken opp til fornyet, seriøs gjennomtenkning. Abortspørsmålet er en samvittighets sak for mange politikere, uansett hvilken politisk gruppering de sokner til. Derfor bør AP i det minste gi sine representanter reservasjonsrett, slik SV har gjort.

BASAR i ST. HALLVARD

Enerhauggate 2, Oslo 6

Postgiro 87 53

Fra søndag 4. november—mandag 12. november
(mandag 5. november og fredag 9. november er basaren stengt)
Basaren er åpen hver aften (unntatt om søndagen) fra kl. 18—21
om søndagen etter hver H.messe.

Onsdag 7. november er basaren også åpen fra kl. 11—14.

DEMONSTRASJON — UNDERHOLDNING — SALGSDISK —
GJENNOMGANGSLODD — LYNLOTTERI
GRATIS SERVERING

Lørdag 10. november kl. 17—19: BARNEAFTEN.

Mandag 12. november kl. 19: TREKNING.

ALLE HJERTELIG VELKOMNE

UNG NORSK PREST VIET

Den 27 år gamle Porsgrunn-mannen Josef Plocinski ble søndag viet som katolsk prest i St. Olav Domkirke av biskop John Willem Gran. Plocinski som har fullført en årelang utdannelse ved Gregoriana i Rom, er innsatt som kapellan i Domkirken.

En fullsatt kirke med en lang rekke av bispedømmets prester i spissen overvar høytideligheten. Pastor Plocinski er den første norske sekularprest som er viet på 16 år.

STØTT
ST. OLAV

GI ET
GAVE-
ABONNEMENT!

HALDEN

F. JØRGENSEN

Aut. rørlegger - Rørhandel

Tif. 1844

Karl Knap ^{1/3}

Tif. 2710

Bygningsartikler - Rør og Maskinforretning

Linoleum

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke		
Bispegården	}	Arendal
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Bergen
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskusøstre- nes Moderhus		
Øyenklinikken		
St. Josephs Hosp., Drammen	}	Hammer- fest
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke		
St. Mikals prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Hønefoss
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke		
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeths Hosp.		
Vår Frue Kirke	}	Tromsø
Bispegården		
St. Olavs Kirke,		
Bispegården		
St. Olavs Kirke		
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

Nåde - ikke ...!

(Forts. fra side 315)

de andre, der de heller burde være foran. Hvor ofte er ikke det som har fornyet verden de siste årtier, og ganske spesielt Kirken, kommet ut en fra: samvittighetsfrihet, toleransekravet, den sosiale og politiske samvittighet, den moderne psykologis vinninger, for bare å nevne noen enkelte saker. Idag, efter II Vatikankonsil, synes vi at slike rettigheter er selvfølgelig, og fullt forenlige med det kristne budskap. Ikke desto mindre vant de sent gehør innenfor de kristnes rekker.

Det betyr ikke at alt det som skjer ute i verden var og er godt. Der er Guds ånd, men der er adskillig andre ånder. Der er sanne profeter, men der er også de andre. Vi — gjennom Guds ånd — må vite å skjelne.

Det betyr heller ikke at ikke Guds gaver til sine er sanne, rike og gode gaver. Kirken har virkelig fått Guds Ord til åpenbaring for menneskene. Sakramentene er sanne nådemidler. Gud har ikke sviktet sine løfter og vi har alltid kunnet bo i hans hus. Det som var hans var også vårt.

Men kanskje visste vi ikke alltid å forvalte disse gaver. Vi fikk dem for å dele med andre. Men som med det ene talentet, tok vi heller og gravet det ned for bedre å kunne bevare det,

vi som tvertom skulle drevet handel med det vi fikk. Handel, det innebærer bytte: både det å gi og det å ta imot. Da først kan vi berike andre og selv bli rike. — Det Guds ord vi fikk, det var et levende ord. Det skulle inkarneres fra generasjon til generasjon, inkarneres i menneskers håp, nyoppdagelser, overbevisninger, reformer, i alt det gode som skjer ute i verden, i alt som kommer fra Gud fordi det er godt, i alt som fremmer Guds Rike.

Dette gode som vokser opp fritt omkring oss, det skal være oss til glede; ikke til sorg som om vi hadde tapt noe ved det, men til glede. Hele Guds skapning har fått hans ånd og han virker sine undergjerninger overalt. — Og når det gjelder det onde i verden, og det er nok av det, da skal vi naturligvis bekjempe det. Men vi skal heller ikke føle oss bedrøvet men glade, om vi ser at også andre «kaster ut demoner». Vi skal ikke hindre dem i det. Vi skal ikke si «de hører ikke med blant vårt følge». Men heller skal vi svare med Jesus: «Den som ikke er mot oss, han er med oss.»

For vår egen del, la oss bedre t j e -

ne det ordet som vi fikk i varetekt, så det kan bli levende. — For om vi kan gjenkjenne Guds ånds virke ute i verden, er det ofte nok til gjengjeld at verden kan gjenkjenne Guds virke i oss. Hvor ofte har ikke de kristne skjult Guds sanne ansikt for menneskene, i stedet for å åpenbare det, eller forvansket hans trekk slik at mennesker i sannhetens navn, har måttet forkaste et slikt gudsbilde, fordi det ikke var Guds bilde, men gjort efter vårt mønster.

Måtte vi aldri stå i veien for andre. Måtte vi vite å lytte til andre.

Måtte vi være lydige mot den Guds ånd, som er overøst Kirken, men som også blåser dit den vil. Amen.

NESTE
NUMMER AV BLADET
KOMMER
10. NOVEMBER.

BERGEN

Peter M.

KOLDERUP

Strandgaten 60

Glass - Porselen - Stentøy

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

NYGÅRDSGT. 19

BERGEN

A/S Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyrsforretning
TORNØEGARDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM
Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk
Tlf. 99 016 Bergen
Solheimgt. 25

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

Gaver
for
enhver
anledning

Kjøkkenutstyr i rustfritt stål

DIDR. ANDERSEN & SØN A/S

Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090

De isolerte trofeller

Herr redaktør,

Fru Werrings innlegg i siste nummer, om det å være isolert i en by uten kirke, har sikkert rammet mange av oss dypt, bortskjemte som vi er som bor nær prest og kirke. Med tomte- og byggepriser på dagens nivå er det vel omtrent umulig å skaffe selv et beskjedent kapell til alle steder hvor det bor små katolske enklaver — men kan ikke problemet langt på vei løses ved at presten kommer til menigheten istedet for at menigheten kommer til presten? Det skulle vel ikke være så vanskelig å organisere regelmessige presteturer fra de nærmestliggende «kirkebyene» til utpostene hvor det bor ensomme katolske familier? Hva er iverien med å lese en messe på en hverdag i de tilfellene hvor presten ikke finner å kunne forlate sin menighet på en søndag?

Selv her i England, hvor det er kirker nær sagt overalt, er messe i hjemmene blitt mer og mer alminnelig i forbindelse med gruppemøter, diskusjons-sammenkomster og lignende, og for alle som har deltatt i en slik messe, oftest med kommunion under to skikkelser, er det en dyp og høytidelig opplevelse. Som en irsk venn sa til meg første gang messen hadde vært lest hjemme hos oss: «Du vil aldri kunne sette deg til det spisebordet igjen uten å huske at det har tjenestegjort som alter.» Litt organisasjonstalent, litt legmanns- og presteinitiativ — det er vel ikke stort mer som skal til for å knytte forbindelsen mellom de isolerte og de nærmeste prestene.

London i oktober.

PER BANG

ARNE FJELD-INTERVJUET

Kjære Åge Rønning:

a) Jeg sa ikke «Vi gjør mye sognearbeid i St. Dominikus» — det er jo ikke riktig — men at vi gjør mye som ligner sognearbeid, dvs. pastoralt arbeid.

b) De vanlige sogneskolen i U.S.A. har ikke mest farvede barn. Jeg snakket bare om skolen i «mitt sogn» i San Francisco. «Ghetto»-skolen St. Dominic's og det eksklusive «St. Rose Academy» ligger i samme kvartal og drives av de samme dominikanerinene, og spenningene i det amerikanske samfunnet kunne sees med det blotte øye: det var dette jeg fant interessant og verd å nevne.

Gode ønsker.

ARNE FJELD O.P.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 7. november: Messe i St. Olavs kirke kl. 19.
Deretter samvær i Foreningslokalet. Søster Intemerata forteller om «Menighetspleien». Alle interesserte damer er velkomne.

OSLO

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

OSLO

TASEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vej 41, Oslo 8
Tif. 23 02 40

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG
Ulvenveien 89, Økern, Oslo 5. Tif. 67 77 83

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlervarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A/S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tif. 20 79 06 - 20 79 05

BRANNEN

En ung regissør ved navn Haakon Sandøy debutterer med en filmatisering av Tarjei Vesaas' roman *Brannen*. Resultatet er blitt den mest særpregede, originale og — i hvert fall etter denne anmelders mening — den beste norske filmen som hittil er laget. Aldri har vi fra en norsk filmregissørs hånd sett et kunstverk av en slik kvalitet.

Dette er sterke ord, men jeg mener å ha dekning for dem. Her er første-klasses arbeid, både fra regissørs, fotografers og skuespilleres side. — Filmen er et slags drømmespill om et par døgn i en ung manns liv, en slags Askeladd i sjelens verden, eller en Dante i kontaktløshetens inferno. Jan Grønli spiller den unge mannen på en måte som vi heller ikke har sett på svært lenge. Han vandrer rundt i et trolsk landskap som fanges inn på en fantastisk måte av den polske fotografen Zygmunt Samosiuk. På sin vandring møter han de underligste personer og dumper opp i de merkeligste situasjoner: en tømmerhogger som står og kutter opp stokkene i tynne skiver som han sprer utover en glenne i skogen, en gammel kvinne som viser ham en flokk sauer som hun har tatt livet av og som ligger og råtner, en lastebilsjåfør som med overlegge kjører ned en koie ved veien og senere dreper mannen som bor i koia, en manngård som leter etter en ung pike som den unge mannen til slutt finner, men etter at alt er for sent, uten at man riktig fatter hvorfor.

Det ville være nærliggende å bruke store og vanskelige ord som symbolsk og mytologisk om en film som denne, men personlig tror jeg ordet *drømmespill* er det mest dekkende. For som i drømmen er disse episodene og disse underlige menneskene på én eller annen måte forbundet med hverandre, man aner en sammenheng mellom

BRYT ISOLASJONEN MED «ST. OLAV» - 40 KR. ÅRET -

dem, ja, man *vet* med seg selv at en slik sammenheng finnes, men en er bare ute av stand til å si hva den dypest sett består i. Alt det man ser og opplever i denne filmen har noe av skjebnens, av lagnadens, tunge uavvendelighet over seg; hendingene kan ikke avvendes, men må finne sted etter et ukjent og ukjennelig mønster. Livet styres av makter hvis lover vi ikke kjenner, men som til slutt knekker oss under nødvendighetens ubotelige lovmessighet. — Denne stemningen og denne følelsen, som det er så vanskelig å skildre, klarer Haakon Sandøy å fremkalle på en måte som bare kan kalles mesterlig.

Sandøy har gått i polsk filmkunsts lære som elev ved landets ledende filmakademi, og han har vært i god skole. Han bærer preg av det miljøet han har mottatt impulser fra, selvfølgelig. I filmen *Brannen* gjør dette at stemningen blir en fascinerende blanding av nordisk og slavisk: den nordisk sjelegranskning beskrevet med

den slaviske jordbundethets nærmest mystiske lidenskap. Dette gir seg utslag i bl. a. kamerabruken: vi ser nesten aldri himmelen i denne filmen, denne vide himmelen som ellers gir det norske landskapet dets særlige reisning og luftning. Samosiuks kamera er enten horisontalt rettet mot skog, vann og myr, eller kameravinkelen vendes ovenfra og nedover slik at det blir den tunge, fuktige jorden som danner den bakgrunnen som sjelevandringen utspiller seg mot. Vesaas egner seg spesielt godt til å fremstilles på denne måten, og resultatet er blitt det man uten å skamrose kan kalle meget godt.

Men *Brannen* er en vanskelig film, det er det heller ingen grunn til å legge skjul på, og noen publikumssuksess blir den ikke. Det er å håpe at det blir satset på eksport av denne filmen. Den vil hevde seg meget godt i selskap med det beste i kontinental filmkunst.

P. H.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 40 pr. år. Kr. 20 pr. ½ år. Utlandet kr. 45.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.